

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

V. De Gula.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

288 *Moralis Theologiae Tract. II. Peccata,*
maledicit; infert Deo, aut Sanctis iniuriam eorum imagines
violando.

52. *Contumeliam.* Proximo ex ira feruore verbis contumelia exprimitur inferuntur.

53. *Rixam denique explana.* Rixa illa est, cum facto documentum infertur, lutum proiciendo, vulnerando, &c.

54. *An actus hi venialem culpam excedant?* Ira equidem tres habet status. Aut enim tantum interius concipitur, aut exterius etiam aliquo signo manifestatur, aut ad opus festinat, in quo vindicta consistit. Indignatio igitur, qua homo indignum reputat proximum sua familiaritate, mortalis est in tribus casibus. 1. Quando adeo prorumpit, vt homo sit peratus proximum non iurare etiam in iis, in quibus ex precepto tenetur. 2. Cum adest interior personae contemptus. 3. Cum scandalum graue exoritur. Extra hosce casus venialis est. Præterea tumor mentis, seu illa audacia, qua homo insurgere audet ad vindictam, ex qua in mente variae nascuntur cogitationes: erit quidem tam graue peccatum, quam grauis vindicta excogitata. Qua vero parte ira in signo consistit exteriori, tres filiae exoriuntur, Clamor, siue inordinata illa & confusa locutio ex se veniale peccatum, nisi ex scandalo fortasse mortalis fiat: Contumelia, seu iniuriosum verbum graue aut leue iuxta contumeliae grauitatem, aut leuitatem, aut qualitatem personae, quæ iactatur. De Blasphemia iam dixi. Qua denique parte ira ad opus descendit, habet filiam Rixam, sub qua est bellum, vulnera, & contentiones, quæ quidem omnia grauitate iuxta affectum internum, & effectus grauitatem lædent conscientiam, aut venialia erunt.

CAPVT V.

De Gula.

§. 10.
Gula.

55. **Q**uid est Gula? Appetitus inordinatus cibi, & potus. Inordinatum dixi: quia ordinatus ad sustentandam vitam, virtus est temperantiae, & sobrietatis.

56. *Quòdnam peccatum Gula est?* Ex genere suo veniale, etiam si absque vtilitate se quis cibo & potu vsque ad vomitum ingurgitet; nisi ex huiusmodi vomitione grauia salutari incommoda exoriantur. Verùm ad consulendum valetudini licet vomitum excitare, cum quis cibo aut potu pergrauatur.

57. Licet

57. Licet ne edere aut bibere, & vomere cibos & potum. vtriusum manducando, & bibendo opera detur? Peccatum id graue reputo; quia contra naturam magna in eo deformitas presentatur.

58. Quando nam Gula peccati mortalis terminos attinget? 1. Quando in ea vltimus hominis finis collocatur. 2. Quando eduntur à lege prohibita. 3. Quando ex cibo & potu graue corpori malum exoritur, vt ægritudo: vel animo, vt peccatum mortale. 4. Quando scandalum exurgit. 5. Quando cibus, quos natura prohibet, quis vescitur, talis est caro humana, aut sanguis.

59. Num aliquando liceat hominem carne aut sanguine humano vesci, aut potari? In necessitate magna quidam exteri asserunt licere. Toletus in magna ægritudine huiusmodi esu aut potu curanda. Ego equidem affirmo sola in extrema necessitate licere. Ducor ipsius naturæ testimonio; non enim canis vel extrema necessitate pressus alium canem absumit. Demus rationali creaturæ egenti remedium, sed extremè quidem egenti solummodo tam formidabilis esca concedatur.

60. Num peccatum mortale sit ebrietas? Sese scienter inebriare vsque ad vsus rationis priuationem, mortale est: vel se amittendæ rationis periculo exponere, etiam si effectus non sequatur: vel alij vinum porrigere, quem scio inebriandum, licet non inebrietate corripiatur. Ratio est, quia voluntariè illi sese magno rationis bono abdicant.

§. 2.
Ebrietas

61. Bibit quis vsque ad satiæatem, ebrietate non prauisâ: delinquit ne grauius? Imò nec leuiter; bona fide sedandæ fici operam dedit; quia accidentalis præter intentionem secuta est ebrietas.

62. Immoderato potu quis nonquidem ebriatur, sed aut dolore capitis laborat, aut capite tentato à vino, non sibi omnino constat, attamen vsus rationis perseverat, quo se nimis potui indulgisse cognoscit: quodnam hoc peccatum? Venialem intemperantiam dixerò; quia absolute rationis vsus non tollit.

63. Licet ne se, vel alium pro salute corporis recuperanda inebriare? Cùm aliud remedium non superest, probabiliter quis licere opinabitur. v.g. si opus sit ad vomitum ciendum: aut si alius potus grauius noceret valetudini: aut si alius liquor non adesset potabilis, vt posset nauiganti accidere; quia tunc aut ægritudini curandæ directè vinum addicitur, aut fici in necessitate prouidendæ; vnde ebrietatis effectus accidentaliter reparatur. Adhuc Toletus tunc licere, quando non timetur Tolet.

T ex

ex ebrietate aliquod malum secuturum, quod assolet ebrietatem comitari. Quam quidem limitationem, tanti viri pace, inutilem iudico; quia cum directè valetudini, consultius cuncta mala sequentia accidentaria reputantur.

64. *Imputantur ne ad culpam ebrio voluntario actus mali tempore ebrietatis effecti?* Si huiusmodi mala prævidit, & adhuc contempnit eorum eventus vino indulgens, proculdubio ipsi sunt actus illi vitio vertendi; secus si directè non fuerit mala illa prævisa. Præcipuè certè delinquit, qui iam iterum in ebrietatem incidisset; & similibus malis dedisset operam.

65. *Quid si mala, qua ab ebriando prævidentur non possint accidissent?* Opinatur *Laymanus* in tali casu haud ebrij culpæ esse vertendum. Contrarium tamen teneo, quia delictum tunc patratur, cum ebriandus prævidit mala probabiliter sequutura, non quando actu eueniunt; quia tunc iam recessit voluntarius actus rationis: ergo siue accidat prævisus actus, siue non, delinquit planè qui se se periculo exposuit, licet accidentaliter haud euenit effectus.

§. 3.
Quin-
que Gu-
la filia.

66. *Gula filia recenset.* Sunt quinque, mentis hebetudo, inepta lætitia, Multiloquium, Scurrilitas, Immunditia.

67. *Defini mentis hebetudinem.* Ex crapula talis assolet stupiditas exoriri, vt confessurus non possit conscientiam discutere, orare, necessaria ediscere, & retinere.

68. *Quid inepta lætitia?* Naniis nimium affici vsque ad lætitiā, cum ex iis non aptè exoriatur.

69. *Multiloquium?* Assolet multo indulgens mero, inter pocula de rebus sacris disputare, Principes, aut Superiores carpere.

70. *De scurrilitate quidnam?* Ebrius verbis turpibus vitiosam cantica obscœna profert.

71. *De immunditia denique quid?* Ebrij facillè vacant inmundæ euomitioni. Hinc somnia turpia habent exortum.

72. *Quandònam hi actus mortales sunt, quando autem veniales?* Profectò mentis hebetudo potius pœna est, quàm peccatum; quia ex nimio cibo ac potu ingenium hebetudine laborat. Esset quidem culpabilis hæc hebetudo, si homo aduertenter ita fieret ineptus, vt iis, quæ ex præcepto efficere tenentur, haud posset operam nauare, v.g. si medicus sese aded expleret, vt curandi munus exercere non posset. Inepta lætitia, qua congaudet homo in iis, quæ nullam delectationem assolet ex se excitare, ex genere venialis est, nisi materiæ grauitas mortale efficiat. Multiloquium ex se veniale, nisi sit cum contumeliis prævisis admistum. Porro scurrilitas ad risus prouo

prouocans, si causa delectationis venereæ fiat, mortale peccatum est; si autem solum tendat ad risum prouocandum veniale tantum. Immunditia denique venialis est; quamuis enim quis vsque ad vomitum vescatur, aut bibat, mortale non est, vt diximus, nisi graue malum corporis vel scandalum sequatur; quia ex se vomitio graue incommodum non est.

C A P V T V I.

De Inuidia.

73. **Q**uid est Inuidia? Tristitia de alieno bono, in quantum tale bonum inuidientis excellentiam imminuit. §. 1.
Inuidia.
Ideo inuidere idem est, ac non videre; cupimus enim non videre tam ipsum, cum inuidemus, quam bonum, quod excitat inuidiam.

74. *Quodnam peccatum inuidia?* Mortale ex genere suo, cum bonum, de quo tristamur, est graue: & cum scienter & liberè huiusmodi tristitiæ assensum exhibemus.

75. *Possumus ne sine crimine de alieno bono trīstari?* Possumus planè, vel quando videmus ex eo aliqua graua mala prouentura seu Republicæ, seu proximo, seu ipsi bonum possidenti. v. g. si maneat idè in occasione peccandi; tunc enim non tristamur ratione boni, sed ratione mali. Vel cum tristamur, non quia alius tale bonum possideat: sed quia nos illo caremus. Quæ quidem tristitia si circa spiritualia versetur, à Patribus sancta vocatur inuidia.

76. *Quotnam inuidie filia?* Quinque assolent assignari, §. 2.
Quinq;
inuidia
Odium, Surratio, Detractio, Gaudium in aduersis proximi, & in prosperis afflictio.

77. *Odium diffinitas.* Est quo alicui malum volumus ob malum ipsius, & non ob aliquod inde bonum exoriens. filia.

78. *Surrationem?* Qua famam in occulto auferimus.

79. *Detractionem?* Qua in manifesto famam proximi curamus comminuere. De gaudio in aduersis, de afflictione in prosperis adnata est ipsi nomini definitio.

80. *Num hi actus lethales?* Odium quidem graue, quo proximo graue malum cupimus, mortale peccatum est: leue autem veniale. Surratio occulta aut publica detractio iuxta materiae aut grauitatem aut leuitatem graue aut leue crimen erit. Demique gaudium de proximi aduersis graue peccatum est, si malum proximi, de quo gaudemus, est graue,